

PŘÍKLADY PRO VÝBĚR ZÁSADNÍHO VZDĚLÁVACÍHO OBSAHU

Cizí jazyk a Další cizí jazyk

1. Co je zásadní pro cizí jazyky?

Systém jazykového vzdělávání je založen na směřování k referenčním úrovním podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. V RVP ZV se jedná o úrovně A1 (1. stupeň a Další cizí jazyk) a A2 (2. stupeň). Pro dosažení těchto úrovní je třeba dbát na vyrovnanost všech složek jazykové výuky (4 řečové dovednosti). Souběžně lze doporučit využívání komunikativního přístupu ve výuce cizích jazyků a výběr témat, která jsou pro žáka motivační a vztahují se k oblastem, které jsou žákovi blízké.

2. Jak vybrat zásadní vzdělávací obsah v cizím jazyce?

Při osvojování cizích jazyků dbejte na aktuální potřeby žáků a dodržujte tyto zásady:

- využívejte vizuální oporu (předměty, obrázky, grafy apod.),
- pracujte s krátkými a přiměřeně náročnými texty,
- realizujte osvojování slovní zásoby v kontextu, nikoliv izolovaně,
- seznamujte žáky s mluvenou podobou jazyka společně i s jeho psanou podobou.

To, co je zásadní pro výuku cizích jazyků, vymezují například Standardy pro základní vzdělávání ve verzích pro anglický, francouzský a německý jazyk. V návaznosti byly vypracovány Doplnující jazykové standardy pro španělský, italský a ruský jazyk s cílem pokrýt škálu jazyků, které jsou vyučovány na základních školách. Standardy jsou podrobně rozpracovány v materiálu Metodické komentáře ke Standardům pro základní vzdělávání ve verzích pro anglický, německý, francouzský, španělský, italský a ruský jazyk. Zde je konkretizován obsah očekávaných výstupů RVP ZV a ilustrativní úlohy jsou zpracovány na třech úrovních (minimální, optimální a excelentní). V praxi umožňují tyto úlohy diferenciaci výuky. Metodické komentáře jsou zpracovány pro 1. stupeň, 2. stupeň a Další cizí jazyk. Součástí je – jak napovídá název – metodický komentář pro práci s danou úlohou; v některých případech včetně doporučení pro hodnocení. Pro výuku žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je do materiálu vložena samostatná metodická část, doplněná několika ilustrativními úlohami. Rychlý náhled a shrnutí zásad výuky cizích jazyků umožňují Minimetodiky.

Další inspirací pro osvojování cizích jazyků na daných referenčních úrovních je Evropské jazykové portfolio (verze pro anglický, německý, francouzský, španělský a italský jazyk). Jedná se o nástroj, který pomáhá uvědomit si a zaznamenat aktuální dosaženou úroveň v cizích jazycích a obsahuje řadu inspirativních podnětů pro cizojazyčnou výuku v interaktivním prostředí.

3. Ilustrativní příklad s komentářem

Jako ukázka vzdělávacího obsahu pro anglický jazyk je vybrána úloha vztahující se k výstupu

Čtení s porozuměním

CJ-5-3-02 *žák rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu*

Příklad konkretizace očekávaného výstupu CJ-5-3-02

Žák rozpozná známá slova a slovní spojení (např. předměty, osoby, zvířata, činnosti nebo číselné a časové údaje) v krátkém textu z běžného života.

Ukázková úloha je nastavena na optimální úrovni.

Přečti si text o dětech, které pomáhají druhým, a vyber správnou možnost.

- 1 Shelby lives in
 - a) a town.
 - b) a village.
 - c) a city.
- 2 Shelby gets 1,000 dollars from her
 - a) grandma.
 - b) grandpa.
 - c) parents.
- 3 Shelby gets up at
 - a) 5.45.
 - b) 6.15.
 - c) 6.45.
- 4 Shelby sells
 - a) hens.
 - b) chickens.
 - c) eggs.
- 5 The people in the home
 - a) don't have a house.
 - b) don't have children.
 - c) don't have a pet.
- 6 Nicholas
 - a) wears old shoes and clothes.
 - b) buys new shoes and clothes for children.
 - c) collects shoes for children.

CHILDREN TAKE ACTION

Shelby

Shelby Grebenc is ten years old. She lives with her family on a farm in Broomfield, Colorado, but her mother is very ill and the family can lose the farm. Shelby wants to help her parents and takes action. She borrows 1,000 dollars from her grandmother and starts her own egg business.

Today Shelby is twelve and she has her own chicken farm. Every day she gets up at quarter past six and takes care of her chickens. Then she goes to school. In the afternoon she goes to the bank and to the shops to buy food for her hens and chickens. She has a lot of chickens and a lot of hens. She has 6,000 eggs every month too. She sells them all!

Nicholas

Nicholas Lowinger is five years old when he visits a home for homeless people with his mother. He sees that many children in the home don't have shoes or their shoes are not the right size. He feels sorry for the children and gives them his old shoes and clothes.

At 12, he starts his own charity called *Gotta Have Sole Foundation*. His charity gives shoes to homeless children. In three years 7,000 pairs of shoes in 12 states of the United States of America!

Komentář:

Text tematicky přesahuje do vzdělávací oblasti Člověk a svět práce a uplatňuje se zde průřezové téma Osobnostní a sociální výchova.

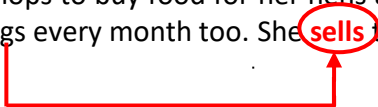
Na optimální úrovni žák vybírá řešení ze tří možností – a), b) a c). Na minimální a optimální úrovni se nacházejí dva příklady dětí, které nezištně pomáhají druhým.

Podstata vyřešení úlohy spočívá v dovednosti potvrdit (či nepotvrdit) výskyt známého slova nebo slovního spojení v textu. Význam tohoto slova nebo slovního spojení je vyjádřen opisem, antonymem nebo synonymem, které by žák měl také znát.

4 Shelby **sells**

- a) hens.
- b) chickens.
- c) **eggs.**

In the afternoon she goes to the bank and to the shops to buy food for her hens and chickens. She has a lot of chickens and a lot of hens. She has 6,000 eggs every month too. She **sells** them all!

Pokud se v textech objeví slovo z vyšší jazykové úrovně, než je úroveň A1 (*charity, homeless, lose*; excelentní úroveň: mj. *arrive, twin, wheelchair*), jedná se o slova, která splňují tato kritéria:

- nejsou to slova klíčová a nemají vliv na vyřešení úlohy (např. *twin*),
- význam těchto slov je vyjádřen vizuálně (např. *wheelchair*),
- jsou to slova, která jsou jako anglicismy používána v českém jazyce (např. *charity, project*).

Případně se jedná o slova, jejichž (přibližný) význam je možné odhadnout z kontextu.

Jako ukázka vzdělávacího obsahu pro německý jazyk je vybrána úloha vztahující se k výstupu

Mluvení

CJ-9-2-03 žák vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života

Příklad konkretizace očekávaného výstupu CJ-9-2-03

Žák popíše událost za použití vět řazených za sebou nebo propojených např. spojkami *a, ale, nebo*, protože *a příslovci* nejdříve, potom, nakonec.

Ukázková úloha pro německý jazyk je nastavena na optimální úrovni.

Vaše třída se vrátila v sobotu ze svého školního výletu do Drážďan. Vyprávěj o něm své kamarádce. Použij uvedená slovní spojení a spojovací výrazy.

sich um 6 Uhr am Bahnhof treffen
mit dem Zug nach Dresden fahren
um 10 Uhr in Dresden sein
das Stadtzentrum besichtigen
eine Stunde Mittagspause haben
um 14 Uhr in die Bildergalerie Zwinger gehen
um 16 Uhr eine Schifffahrt machen
Freizeit haben, einkaufen gehen
um 20 Uhr nach Hause fahren

also – dann – später – und – zuerst – zum Schluss

Komentář:

Úloha ověřuje dovednost žáka popsat ústně libovolnou událost. Žák má prokázat schopnost vytvořit jednoduché souvislé monologické sdělení, ve kterém řadí jednotlivé věty lineárně za sebou a propojí je pomocí základních prostředků textové návaznosti (např. příslovci *zuerst*, *dann*, *weiter*, spojkami *und*, *aber*, *oder*). Výstavba textu je stanovena, tj. zadaná spojení nebo hesla jsou prezentována jako osnova popisu. Z obsahového hlediska je dovednost popisu spojená s tématem školního výletu. Znalost a blízkost tématu umožňuje žákovi soustředit se na samotný popis, na správné propojování informací a na volbu vhodné slovní zásoby. Rozsah slovní zásoby i požadované gramatické prostředky (včetně prostředků textové návaznosti) odpovídají nárokům kladeným na žáky na úrovni A2.

Na optimální úrovni vytváří žák popis rovněž pomocí zadaných slovních spojení a prostředků textové návaznosti. Obtížnost úlohy je zvýšena z hlediska gramatických prostředků. Cílem úlohy je popsat školní výlet, který se již uskutečnil. Žák se tedy při svém popisu pohybuje v nedávné minulosti a používá minulý čas sloves.

Odkazy na informační zdroje

Společný evropský referenční rámec pro jazyky

Rámec poskytuje obecný základ pro vypracovávání jazykových sylabů, směrnic pro vývoj kurikul, zkoušek, učebnic a uvádí definice jazykových úrovní.

Standardy pro základní vzdělávání včetně nastavení úrovní obtížnosti a okomentovaných ilustrativních úloh.

Doplňující jazykové standardy včetně nastavení úrovní obtížnosti a okomentovaných ilustrativních úloh.

Metodické komentáře ke Standardům pro základní vzdělávání včetně ilustrativních úloh, metodických doporučení a návrhů hodnocení.

Minimetodiky včetně vzorové ilustrativní úlohy.

Evropské jazykové portfolio nástroj pro hodnocení a sebehodnocení pokroku v osvojování cizích jazyků.